

Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Bernadette Loosen
b.loosen@nijmegen.nl
T 06-29 65 22 86

Ons kenmerk

E21.002377

Bijlage(n)

Bijgevoegd: Ja

Datum 12 oktober 2021
Onderwerp Halfjaarbrieft Werk & Inkomen 2021

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de Halfjaarbrieft Werk & Inkomen 2021, waarin we u informeren over de laatste ontwikkelingen op het gebied van ons bijstandsbestand. In deze halfjaarbrieft gaan we in op de reguliere onderwerpen: bijstandsontwikkeling, de in- en uitstroom en de maatregelen op het gebied van naleving. We gaan ook in op de stand van zaken rondom de Aanvullende aanpak, het Huishoudboekje en de Toeslagencheck.

De coronacrisis heeft in 2020 en 2021 een grote impact op onze samenleving. Dit heeft gevolgen voor vrijwel alle leefgebieden van onze inwoners, zo ook op werk en inkomen. De effecten van de coronacrisis zijn verweven door deze halfjaarbrieft en komen daarmee nadrukkelijk aan de orde.

Om een versnipperde informatievoorziening over Werk & Inkomen te voorkomen, sturen we u naast onze Halfjaarbrieft Werk & Inkomen 2021 (bijlage 1a) ook informatie van WerkBedrijf (Tussenrapportage eerste halfjaar 2021, bijlage 1b). In bijlage 1c vindt u een overzicht van UWV met arbeidsmarktinformatie van het Rijk van Nijmegen. UWV heeft tevens aangegeven om uw raad in een raadsinformatiebijeenkomst mee te willen nemen in deze cijfers en over trends en ontwikkelingen te vertellen. Indien u hier behoefte aan heeft kunt u dit kenbaar maken aan de griffier. Tot slot vindt u in bijlage 1d recente informatie van de Regionale Tafel Arbeidsmarkt: de stand van zaken uitvoeringsagenda. Zo krijgt u een totaaloverzicht van lokale en regionale ontwikkelingen.

Lokaal

In 2020 zagen we als direct gevolg van de coronacrisis na een jarenlange afname weer een stijging in het aantal bijstandsuitkeringen¹: aan het einde van 2020 werden er 7.420 uitkeringen verstrekt ten opzichte van 7.155 aan het begin van het jaar. Dit was een toename van ruim 3,5% in 2020. De coronacrisis eiste zijn tol: de economische groei nam af, werkgevers en werknemers verkeerden in onzekerheid en veel banen verdwenen. In 2021 keerde het tij.

¹ Bijstandsuitkeringen: totaal van Participatiewet-, loaw-, loaz- en Bbz-uitkeringen.

Van 1 januari tot 1 juli 2021 daalde het totaal aantal uitkeringen van 7.420 naar 7.331; een afname van 1,2%. Deze zet in juli en augustus door (eind augustus: 7.284 uitkeringen). De daling is zichtbaar sinds februari van dit jaar. In het voorjaar is er nog sprake van een gedeeltelijke lockdown vanwege de coronacrisis, maar worden ook diverse versoepelingen doorgevoerd in onder andere de detailhandel, horeca, recreatiesector, et cetera. Ook gaat begin 2021 het landelijk vaccinatieprogramma van start. Het vertrouwen herstelt en de economie eveneens. Er ontstaat meer werkgelegenheid, al past de vraag van werkgevers lang niet altijd één-op-één bij het aanbod van werkzoekenden op de arbeidsmarkt. De 'mismatch' wordt groter. Dat constateren ook WerkBedrijf en UWV (resp. bijlagen 1b en 1c). Krapte op de arbeidsmarkt is vooral te zien in de sectoren techniek, bouw, ICT, horeca en detailhandel: het aantal vacatures is groot en er zijn onvoldoende geschikte kandidaten. Het aantal openstaande vacatures eind juni 2021 in Rijk van Nijmegen bedraagt 7.000, tegenover 4.350 vacatures eind 2020. Het aantal bij UWV geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband² is sinds mei 2020 van 17.900 gedaald naar 16.600 in mei '21 (-7%). Het aandeel jongeren daalde het meest. Dat zijn gunstige ontwikkelingen.

Landelijk is het aantal bijstandsgerechtigden tot de AOW-gerechtigde leeftijd in het eerste halfjaar van 2021 met 1% gestegen; de gemeente Nijmegen steekt daar met een daling van 1,2% gunstig bij af.

De daling in het bijstandsbestand van Nijmegen (alle uitkeringen) wordt veroorzaakt door zowel een lagere instroom tot en met augustus (950 t.o.v. 1.254 in dezelfde periode in 2020) als een hogere uitstroom in dezelfde periode (1.083 in 2021 t.o.v. 950 in 2020).

Instroom

We zien dit jaar dat er ten opzichte van 2020 en eerdere jaren een lagere instroom is vanwege de redenen einde arbeid in dienstbetrekking of eigen bedrijf, einde WW en einde studie. De totale instroom daalt met 2% in de eerste 8 maanden van dit jaar. Het aandeel jongeren dat instroomt in een uitkering is 3% lager dan in 2020. In totaal maakt het aantal jongeren tot 27 jaar toch nog ruim een derde deel (37%) uit van de totale instroom.

Jongeren hebben vaak flexibele contracten en werken ook in de zwaarst getroffen sectoren, zoals de horeca. Ook hebben zij nog geen of beperkte WW-rechten opgebouwd, waardoor zij een beroep moeten doen op de Participatiewet.

Uitstroom

Er stromen in 2021 tot en met augustus met name meer mensen uit naar werk of een eigen bedrijf: de uitstroom naar werk/eigen bedrijf bedraagt nu al 90% van dezelfde uitstroom in heel 2020. Er stromen minder jongeren uit dan in heel 2020 (-3% t.o.v. 2020; totaal 28% van de uitstroom). In totaal is het aantal jongeren met een bijstandsuitkering gestegen; dit is in lijn met landelijk beeld.

In Nijmegen is tot en met augustus het aandeel jongeren 12% van de bijstandspopulatie. Ook de groep 55-plussers stroomt minder gemakkelijk uit. Dit is te zien aan de verlaagde uitstroom voor deze groep (-3% t.o.v. 2020; maakt nu 21% uit van de totale uitstroom).

² Het aantal bij UWV geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband met een WW-, bijstands-, Wajong-, WGA- of WAO-uitkering.

Benchmark kennissteden

Gedurende 2020 zien we een vergelijkbare trend in de bijstandsontwikkeling onder een aantal kennissteden (Leiden, Maastricht, Arnhem, Enschede): overal is het bijstandsbestand in 2020 gegroeid. Echter, in Nijmegen stijgt dit aantal sinds maart '20 sterker dan in de andere steden. Dit verschil blijft bestaan, maar wordt steeds kleiner in de eerste helft van '21: Nijmegen maakt een inhaalslag in het aantal PW-uitkeringen ten opzichte van de andere steden in de eerste helft van 2021.

Beeld over eerste halfjaar 2021

Na de eerste acht maanden van 2021 kunnen we positief zijn over de bijstandsontwikkeling. Tegen onze verwachting én landelijke ontwikkelingen in daalt het bestand. Tegelijkertijd zien we ook het aantal openstaande vacatures toenemen. Dat moet kansen gaan bieden voor bijstandsgerechtigden. De ervaring vanuit eerdere crises leert dat economisch herstel een vertraagd positief effect heeft op de bijstandsbestanden. In eerste instantie zijn de werkgelegenheidseffecten het grootst op jongeren, schoolverlaters, WW-gerechtigden en kortdurend werkzoekenden in het algemeen. Het is dus van belang dat vacatures en functie-eisen omgebogen worden en dat werkgevers hierin actief worden betrokken, zodat bijstandskandidaten eerder een kans krijgen.

Ondernemers

De instroom in de Participatiewet vanwege de beëindiging van een zelfstandig bedrijf is in 2021 lager dan in voorgaande jaren. Ondernemers wiens bedrijf er tijdens de coronacrisis niet goed voor stond, konden nu een beroep doen op diverse steunmaatregelen vanuit het Rijk, zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Dit komt overeen met het landelijk beeld dat in 2021 veel minder bedrijven failliet zijn gegaan dan in voorgaande jaren: in het eerste halfjaar van 2021 is het aantal faillissementen meer dan gehalveerd ten opzichte van het eerste halfjaar van 2020: 1.917 faillissementen in de eerste helft van '20, het eerste halfjaar van 2021 waren dit er 932.

De landelijke steunmaatregelen voor o.a. ondernemers worden vanaf het 4^e kwartaal van '21 beëindigd. Toch blijven wij via het Ondernemerspunt ondernemers ondersteunen met een brede dienstverlening:

- hulp en advies bij het 'ondernemer blijven';
- hulp en advies bij geldzorgen en schulden;
- heroriëntatie op werk in loondienst.

Het Rijk heeft de arbeidsmarktregio's verzocht om hulp aan ondernemers te organiseren, en heeft hiervoor gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld. Deze hulp stellen we beschikbaar aan alle ondernemers met een hulpvraag, dus ook aan ondernemers die geen gebruik maken van bijv. de Tozo. We hebben dit regionaal en met meerdere partners georganiseerd. Zo is sinds september 2021 het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) operationeel, waar ook de dienstverlening aan ondernemers een plek heeft. De uitdaging is nu vooral het bereiken van ondernemers, die de gemeente bij bijv. geldzorgen vaak niet zien als vanzelfsprekende partij voor hulp en advies. De komende tijd besteden we dan ook veel aandacht aan de communicatie met ondernemers.

Aanvullende aanpak

De Aanvullende Aanpak bestaat uit de Versnelling en intensieve dienstverlening voor specifieke groepen. WerkBedrijf en afdeling Zorg & Inkomen werken hierin nauw samen in de vorm van screenings- en piramidegesprekken waarmee een intensieve één op één-begeleiding tot stand komt. Hierin wordt een diagnose gesteld en bemiddeling naar werk en of training/scholing gestart. Voor de duidelijkheid: alle Nijmeegse jongeren worden in ieder geval opgenomen in een project binnen de Aanvullende Aanpak. Daarnaast benaderen wij inwoners die al langere tijd een bijstandsuitkering ontvangen.

In de Jaarbrief 2021 evalueren wij de gehele Aanvullende aanpak die dit jaar tot een einde komt.

WerkBedrijf beschrijft de Aanvullende Aanpak in de Tussenrapportage, pag. 41 (bijlage 1b).

Banenarrangementen

De voorbereidingen op de banenarrangementen zijn in volle gang. Hierover volgt in november een aparte raadsbrief.

Huishoudboekje

Wij zijn als foundergemeente aangesloten bij de ontwikkeling van het Huishoudboekje. Dit houdt in dat wij ons hebben verbonden aan de applicatie door ons in te zetten voor de ontwikkeling en het bruikbaar maken van de applicatie voor andere gemeenten. VNG-Realisatie ondersteunt hierbij.

Het Huishoudboekje is een initiatief van de gemeente Utrecht. Het is een digitaal instrument en een innovatieve manier van budgetbeheer waarmee:

- a. de gemeente er met behulp van een altijd aanwezige financiële buffer voor zorgt dat veranderingen in de financiële situatie van de deelnemer worden opgevangen.
- b. de gemeente de vaste lasten van een uitkeringsgerechtigde eenvoudig en tijdig rechtstreeks aan betrokken partijen (verhuurder, energieleveranciers, zorgverzekeraars) uitbetaalt.

Het Huishoudboekje betekent voor deelnemende inwoners inkomenszekerheid, stabiliteit en rust, want het voorkomt betalingsachterstanden en ontzorgt op financieel gebied. Ook is het een instrument dat na een periode van schuldhulpverlening kan worden ingezet als een soepele overgang naar financiële zelfstandigheid. Op basis van de keuzes van de gemeente kan het huishoudboekje worden ingezet voor verschillende groepen en met verschillende doelen.

De pilot in Nijmegen richt zich op inkomenszekerheid voor uitkeringsgerechtigden met (wisselende) inkomsten uit deeltijdwerk. Doel is om hen financiële stabiliteit en zekerheid over hun inkomen te bieden. Daarmee verlagen we de drempels voor het aanvaarden van deeltijdwerk en ontzorgen we de deelnemers bij de inkomstenverrekening. De start van de pilot heeft helaas vertraging opgelopen. De applicatie die Utrecht en Rotterdam gebruiken bleek nog niet geschikt om de implementeren bij andere gemeenten. Daarom is de applicatie het afgelopen jaar opnieuw 'gebouwd'. De applicatie is gebouwd volgens de zgn. Common Ground-principes, met als doel de applicatie veilig en gemakkelijk te kunnen opschalen naar andere gemeenten. Met Common Ground werken gemeenten gezamenlijk

aan gedeelde opgaven en kunnen we gebruik maken van elkaars goede ideeën en oplossingen op het gebied van ICT. Nijmegen is de eerste gemeente die start met deze nieuwe, schaalbare applicatie.

Toeslagencheck

Van juli 2020 tot en met juli 2021 hebben de sociaal raadslieden 169 inwoners gesproken. Bij vrijwel iedereen was een aanpassing van een of meerdere toeslagen nodig; soms klein, soms ingrijpend. De meeste aanpassingen gingen om een hogere toeslag. Daarnaast was er bij vrijwel iedereen sprake van vraagstukken op het gebied van inkomstenbelasting en/of andere (juridische) kwesties.

Doelstelling van de pilot was ‘eerder, beter, sneller’. We zijn daarin geslaagd.

- We zien de klanten veel eerder dan wanneer er geen pilot was geweest;
- Door de expertise van de sociaal raadslieden worden inwoners beter geholpen omdat er breder wordt gekeken dan alleen naar de toeslagen;
- De toeslagen zijn sneller op orde dan voorheen, schulden worden voorkomen of er wordt direct de juiste regeling getroffen.

De toeslagencheck leidt tot verbetering van de huidige situatie én werkt preventief voor toekomstige veranderingen in situaties.

Regionaal

WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

De halfjaarcijfers van WerkBedrijf geven een herstel weer na de grote impact van corona vorig jaar. Ook de regionale arbeidsmarktcijfers van het UWV bevestigen dit beeld (zie bijlage 1c). De coronacrisis zorgde in de eerste helft van 2020 voor een forse afname van de spanning op de arbeidsmarkt. Vanaf de tweede helft van 2020 nam de spanning op de arbeidsmarkt in Rijk van Nijmegen weer toe: aan het eind van het 1e kwartaal 2021 is in zelfs weer sprake van een krappe arbeidsmarkt.

Dit resulteert in een groei van het aantal plaatsingen vergeleken met 2020 en een uitstroom naar werk die in de buurt komt van de uitstroom van voor corona (562 in 2019 tegenover 548 in 2021). De inzet op de vier focusgroepen (jongeren, 55-plussers, statushouders en kandidaten met een beperking) wordt beloond: voor alle groepen geldt dat de plaatsingen op werk zijn toegenomen t.o.v. het eerste halfjaar 2020. Eind juni maakten regionaal 4.077 kandidaten van de dienstverlening van WerkBedrijf gebruik. In het eerste halfjaar van 2021 zijn 231 Nijmegenaren, tegenover 261 in dezelfde periode van 2020, actief geweest bij ‘Op weg naar werk’ (voorheen arbeidsmatige dagbesteding). Eind juni 2021 waren 883 SW-medewerkers bij WerkBedrijf in dienst, tegenover 917 eind 2020. Het gemiddelde ziekteverzuim van de SW-medewerkers in het eerste halfjaar is 17,5%. Dit is exclusief coronaziekteverzuim. De zorg hierover heeft geleid tot extra begeleiding via individuele ‘bruggenbouwers’. Daarnaast is onderzocht wat de mening van de SW-medewerker is over verzuim, werkplezier en verbeterpunten. De bevindingen uit het onderzoek worden gebruikt om tot meer gerichte acties te komen om het ziekteverzuim te verlagen.

Samenwerking arbeidsmarkt

In dit onderdeel lichten we de voortgang van een aantal regionale projecten toe. Dit zijn projecten die gefinancierd worden met extra, a-structurele en veelal regionale middelen,

zoals subsidies en andere financiële impulsen vanuit het Rijk. De projecten worden gecoördineerd, aangestuurd en gemonitord door de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA). De RTA is een tactische werktafel die feitelijke samenwerking tussen onderwijs, overheid en ondernemers opstart. Aan tafel komen wethouders Werk & Inkomen en Economische Zaken, ondernemers, vakbonden, onderwijsinstellingen, UWV en WerkBedrijf uit de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen samen om uitdagingen en kansen op de arbeidsmarkt te bespreken én aan te pakken.

Uitvoeringsagenda Regionale Tafel Arbeidsmarkt

De RTA heeft een uitvoeringsagenda die direct aansluit op het strategische arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid en de economische visies van gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen. Het gaat onder meer om initiatieven in het kader van Perspectief op Werk, subsidies en landelijke en provinciale steun- en herstellpakketten ter bestrijding van de coronacrisis. De projecten die geïnitieerd zijn met behulp van deze middelen sluiten aan op de ambities van de RTA en dragen bij aan een goedwerkende, inclusieve arbeids- en scholingsmarkt. De ambities zijn onderverdeeld in vijf pijlers waar de projecten zijn ondergebracht. Voor een compleet overzicht van de huidige stand van zaken van de projecten die onder de uitvoeringsagenda vallen, verwijzen wij u graag naar brief die de projectleider van de RTA heeft opgesteld, waarin de stand van zaken van de uitvoeringsagenda wordt gegeven. Zie bijlage 1d.

Project in beeld: Regionaal Mobiliteitsteam

Een van de projecten willen we er dit keer uitlichten en dat is het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT). In de jaarbrief Werk en Inkomen 2020 en in de raadsbrief van 6 juli '21 hebben wij uw raad al een update gegeven over de ontwikkeling van het RMT. In de raadsbrief hebben wij laten weten dat wij begin september het RMT operationeel wilden laten zijn. Dat is gelukt. De website is inmiddels 'live' (www.mobiliteitsteam-rvn.nl) en een verdere uitrol van communicatie en activiteiten heeft in september, zowel landelijk als regionaal, plaatsgevonden. Eén van de eerste projecten die het RMT oppakt, is de gefaseerde uitstroom van GGD-medewerkers die tijdens de coronacrisis meegewerkt hebben en die nu op zoek moeten naar een andere baan. Verder worden andere werkzoekenden en ZZP'ers met maatwerktrajecten ondersteund bij het vinden van een andere baan. Ook worden werkgevers ondersteund op vraagstukken als in- en doorleentrajecten en om- en bijscholingstrajecten.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlagen

- 1a. Halfjaarcijfers Werk & Inkomen 2021 gemeente Nijmegen
- 1b. Tussenrapportage 2021 MGR Rijk van Nijmegen
- 1c. Regionale Arbeidsmarktinformatie Rijk van Nijmegen, UWV, augustus 2021
- 1d. Regionale Tafel Arbeidsmarkt, Uitvoeringsagenda, september 2021